

Wat als... je leven heel anders was?

Titel: Wat als... je leven heel anders was?	Vakken/Leergebieden: Wereldoriëntatie, cultureel erfgoed, taal, beeldend	Groep: 7
Beschrijving betekenisvolle opdracht: <i>Wat als je leven heel anders was dan nu? Bijvoorbeeld: Wat als... je een jongen/meisje was, je blond was met blauwe ogen, je arm was, je rijk was, je beroemd was, je niet naar school kon gaan, je de taal niet kende, je niet kon lopen...</i> <i>Hoe kun je dat verbeelden in een stripverhaal?</i>		
<p>Op de Al Ummahschool, een islamitische basisschool in Enschede, staat het thema 'identiteit' centraal. De school heeft een driejarig samenwerkingscontract met Museum TwentseWelle. Hierbij werken de school en het museum samen aan een programma waarin cultureel erfgoed centraal staat. Het accent ligt hierbij op burgerschap (identiteit/ participatie) en het verkleinen van taalachterstanden. De verhalen van de leerlingen spelen een belangrijke rol. De school legt veel nadruk op inburgeren en wil kinderen stimuleren hun kennis, inzicht en vaardigheden te ontwikkelen om te kunnen participeren in de Nederlandse samenleving.</p>		
Omschrijving les/project:		
<ul style="list-style-type: none"> • Museumbezoek Twentse Welle In de museumles staan een aantal vragen centraal: wie ben jij als Twentenaar? Voel jij je Twentenaar? Wanneer ben je eigenlijk een Twentenaar? We zijn Twentenaar, maar tegelijk zijn we ook weer allemaal verschillend van elkaar. De leerlingen bekijken een kunstwerk (installatie) over de migratiegeschiedenis van Twentenaren die afkomstig zijn uit verschillende delen van de wereld. Ze houden een kringgesprek en laten, aan de hand van een mindmap, zien wie zij op dit moment zijn. • Lessen op school De lessen op school sluiten aan bij het museumbezoek. De leerlingen onderzoeken de vraag: Wat als je leven er heel anders uitzag dan nu? Wat als... je een jongen/meisje was, je blond was met blauwe ogen, je arm was, je rijk was, je beroemd was, je niet naar school kon gaan, je de taal niet kende, je niet kon lopen... Ieder kind krijgt een kaartje met één van deze vragen. In de vorm van een stripverhaal proberen zij deze vraag te beantwoorden.		
Beginsituatie: De leerlingen hebben weinig ervaring met het tekenen en het schrijven van verhalen. In de groep zijn grote verschillen in schrijf- en/of tekenvaardigheid. De leerlingen in deze groep zijn wat terughoudend tegenover elkaar en gauw bang voor kritiek van groepsgenoten. Een belangrijk doel van de leerkracht is dat kinderen zich in gesprekken, verhalen en tekeningen meer durven te uiten over hun (eigen) gedachten en gevoelens. In een vorig leerjaar hebben de leerlingen het museum ook al een keer bezocht. De lessen worden gegeven door een museumdocent van de TwentseWelle. Zij is ook beeldend kunstenaar. De groepsleerkracht observeert en assisteert bij de begeleiding van de kinderen.		

Competenties & Fasen van het creatieve proces:

Beschrijving oriënteren (inclusief reflecteren):

Oriëntatiefase in het museum

Het eerste deel van de oriëntatie vindt plaats in museum TwentseWelle. De leerlingen bekijken de 'huiskamer', een witte kamer die (door middel van filmbeelden) getransformeerd wordt in de huiskamer van Twentenaren met verschillende culturele achtergronden. Deze Twentenaren vertellen over hun migratiegeschiedenis en hun leven in Twente.

Aansluitend voeren de kinderen een kringgesprek over de vraag: wie ben jij als Twentenaar?

Ze denken na over hun leven van nu en in de toekomst en maken een mindmap maken aan de hand van de vraag: wie ben ik nu?

Oriëntatiefase op school

De museumdocent brengt het museumbezoek in herinnering. Ze wijst op de mindmaps aan de muur en zegt: 'Hier hangen jullie nu allemaal. Jullie hebben een portret van jezelf gemaakt zoals je nu bent.' Ze vertelt dat de leerlingen in deze les de vraag gaan onderzoeken: 'wat als... je leven heel anders was dan nu?'

Deze vraag gaan ze beantwoorden in de vorm van een stripverhaal. De museumdocent vraagt of de kinderen weten wat een stripverhaal is. Ze visualiseert hun antwoorden op het bord en vat de kenmerken van een strip samen: *Een strip is een bladzijde vol met grote en kleine vakjes. In elk vakje staat een tekening en een tekst. Alle vakjes samen vormen een verhaal.*

Op haar vraag welke strips ze graag lezen komen reacties als: Donald Duck, Garfield, Willy Wortel. Eén meisje maakt zelf strips over Mister Bean.

De museumdocent laat een format zien voor een stripverhaal met tien vakjes, dat kunnen de leerlingen gebruiken als basis. Ze laat ook een pagina uit een stripboek zien en vraagt: wat trekt het meest de aandacht? Ze benadrukt dat de tekeningen in een strip de meeste aandacht krijgen. Het regeltje tekst moet de leerlingen zo kort mogelijk houden. Een meisje reageert dat ze niet zo goed kan tekenen. Omdat de groep inderdaad niet veel tekenervaring heeft benadrukt de museumdocent de afspraak dat alle tekeningen altijd goed zijn, als het maar tekeningen zijn.

Daarna biedt ze de opdracht in twee stappen aan:

Opdracht:

1. *Maak een stripverhaal over hoe het zou zijn als je leven heel anders was. Je krijgt daarvoor een kaartje met de vraag: Wat als... (je een jongen/meisje was, je blond was met blauwe ogen, je arm was, je rijk was, je beroemd was, je niet naar school kon gaan, je de taal niet kende, je niet kon lopen, enz.) Iedereen krijgt een kaartje met één van deze vragen. Denk na over jouw vraag en schrijf een korte tekst in tien zinnetjes. Zorg dat je verhaal een begin en een einde heeft. En tussen die twee door gebeurt er iets.*

2. *Werk je idee uit tot een getekend stripverhaal van één bladzijde. Bedenk een titel voor je verhaal. Maak eerst op het format schetsen met potlood en werk dat later uit met viltstift. Alle verhalen worden gebundeld tot een stripboek.*

Beschrijving onderzoeken (inclusief reflecteren):

Alle leerlingen krijgen een kaartje met één van de bovenstaande vragen. Sommige hebben dezelfde vraag. Ze zijn nieuwsgierig naar hun vraag en vinden het spannend. Ze gniffelen en laten elkaar hun kaartjes zien. Aan de hand van hun vraag proberen ze in tien stappen een korte tekst te schrijven die de basis vormt voor hun stripverhaal. Ze krijgen daar kort de tijd voor. Sommige kinderen schrijven

vlot, andere aarzelen. De museumdocent voert kleine individuele gesprekjes met leerlingen, om ze op weg te helpen, met vragen als: hoe zou je kunnen verzinnen..., hoe kun je ervoor zorgen dat... Of ze moedigt de leerling aan: 'probeer maar... het is wel goed hoor.'

De leerlingen zijn deze manier van werken niet zo gewend, maar ze voelen zich uitgedaagd door hun vraag. Ze overleggen met elkaar en laten elkaar hun verhaal lezen. Behalve de jongen die zich moet voorstellen dat hij een meisje is. Hij heeft er niet veel zin in. De groepsleerkracht gaat met hem in gesprek en benadrukt dat het ook best een stoer meisje kan zijn.

Na tien minuten gaat de museumdocent verder met het vervolg van de opdracht. Ze zegt dat ze hele mooie verhaaltjes of stukjes uit een verhaaltje heeft gezien. Dat kunnen mooie strips worden! Nu moeten de leerlingen bedenken hoe je dat tekent en er korte tekstjes bij schrijft. Met potlood maken de kinderen een schetsontwerp voor hun stripverhaal. De museumdocent loopt rond en helpt leerlingen met kleine gesprekjes op weg door met hen te brainstormen hoe ze hun geschreven verhaal kunnen omzetten in een getekend verhaal dat ook begrijpelijk is voor iemand anders.

Beschrijving uitvoeren (inclusief reflecteren):

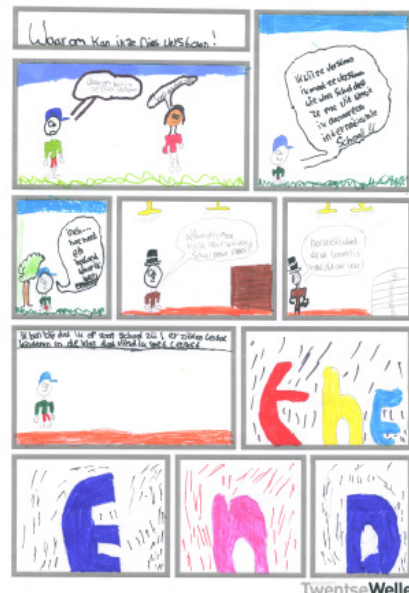
De leerlingen werken hun ontwerp verder uit in kleur (met behulp van viltstift). Ze zijn heel betrokken en niemand klaagt meer dat hij niet kan tekenen. De museumdocent benadrukt: 'Het hoeft niet mooi te zijn. Als ik maar kan begrijpen wat je bedoelt!' Als een kind niet weet hoe hij een rolstoel kan tekenen, zet ze een ander kind en profile op een stoel. De tekenaar observeert en ontdekt dat hij gewoon een stoel van de zijkant kan tekenen met een groot wiel eraan. Sommige leerlingen zijn echte tekenaars. Zij tekenen mensfiguren in actie in verschillende houdingen. Andere hebben daar veel moeite mee, maar ze weten: bij een strip mag je eenvoudige (gestileerde) poppetjes tekenen. Het hoeft niet precies op de werkelijkheid te lijken. Daardoor kunnen leerlingen ook 'draadfiguren' tekenen, zonder dat ze zich daarvoor hoeven te schamen.

Aan het eind van de les stimuleert de museumdocent leerlingen bij elkaar te kijken. Zo kunnen ze van elkaar ideeën opdoen. Leerlingen die hun tekening liever niet laten zien, mogen hem omdraaien, maar de meeste vinden het juist leuk en tonen veel belangstelling voor elkaar. Dat was opvallend voor deze groep en tekenend voor de grote betrokkenheid. De leerkracht wilde namelijk juist met dit project meedoen, omdat de leerlingen van deze groep nogal terughoudend waren en weinig van zichzelf aan elkaar durfden te laten zien.

Aan het eind van de les zijn de strips nog niet klaar, onder leiding van de groepsleerkracht worden ze in de loop van de week verder afgemaakt. De museumdocent komt nog een keer terug voor het evaluatiegesprek.

Beschrijving evalueren (inclusief reflecteren):

Alle stripverhalen zijn gebundeld tot een stripboek van de hele groep. Iedere leerling heeft hiervan een kleurenkopie gekregen, zodat ze thuis elkaars verhalen konden lezen. Nadat de museumdocent de hele groep een compliment gegeven heeft over het resultaat van hun stripboek, hangt ze een paar strips op het bord die allemaal de vraag hebben *Wat als... je de taal niet kende?* Ze vraagt de makers te vertellen over hun verhaal en hoe ze dat hebben laten zien in tekst en beeld.

Daarna legt ze de leerlingen uit dat ze alle tekeningen wel zou willen bespreken, maar dat dat helaas niet haalbaar is in de tijd. Daarom haalt ze er een paar uit. Ze stelt vragen als:

- Wat is je opgevallen aan de verhalen en tekeningen in het stripboek?
- Was het anders om een strip te tekenen dan een 'gewone' tekening?
- Wat maakt een stripverhaal tekenen lastig? Hoe heb je dat opgelost?

De museumdocent gaat in op het tekenproces en de verschillende oplossingen, die de kinderen hebben bedacht om de inhoud van hun geschreven verhaal zo duidelijk mogelijk over te brengen in een strip met veel beeld en weinig tekst. De kinderen reageren heel betrokken. Tot slot geeft ze een compliment aan een leerling, omdat hij zijn verhaal een boodschap heeft meegegeven op een humoristische manier die echt past bij een stripverhaal. 🗨️

Leerdoelen:

- De leerling kan met behulp van een mindmap reflecteren op de vraag: *Wie ben ik nu?*
- Hij kan in de vorm van een stripverhaal verbeelden hoe zijn leven er uit zou zien onder heel andere omstandigheden.
- Hij kan een stripverhaal ontwerpen waarin beeldtaal en geschreven taal elkaar aanvullen bij het vertellen van een verhaal over zich zelf.
- Hij kan daarbij gebruik maken van de beeldende mogelijkheden van beeldaspecten en tekenmaterialen.

In deze les is gewerkt aan de onderstaande competenties uit de leerlijn beeldend:

Oriënteren (inclusief reflecteren):

- De leerling kan zich binnen de context van een betekenisvol thema of onderwerp openstellen voor beeldende vormgeving. (*Leerlingen stellen zich open voor het thema Identiteit en stripverhalen*)

Onderzoeken (inclusief reflecteren):

- De leerling kan binnen de context van het thema gericht experimenteren met beeldaspecten, materialen en technieken. (*Leerlingen onderzoeken al tekenend hoe ze hun geschreven tekst kunnen vertalen in een stripverhaal.*)

Uitvoeren (inclusief reflecteren):

- De leerling kan (bewuste) keuzes maken bij het uitvoeren van de opdracht en aangeven hoe hij gebruik gemaakt heeft van ideeën opgedaan tijdens de oriëntatiefase.
- De leerling kan zijn keuzes motiveren en daarbij rekening houden met de criteria van de opdracht en zijn eigen criteria. (*Leerlingen werken hun schetsen uit tot een stripverhaal met veel beeld en weinig tekst*)

Evalueren (inclusief reflecteren):

- De leerling kan vertellen over het verloop van zijn werkproces en daarbij zijn werk vergelijken met de criteria van de opdracht en zijn eigen criteria. (*Leerlingen vertellen aan de hand van hun strip wat zij daarmee wilden uitdrukken en hoe ze dat gedaan hebben.*)
- De leerling kan zijn waardering uitspreken voor het eigen product en werkproces en dat van anderen. (*Leerlingen lezen elkaars stripverhalen en vertellen wat hen daarin opviel.*)

Kerdoelen:**Wereldoriëntatie kerndoel 37:**

Mens en samenleving. De leerlingen leren zich gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen (groep 7/8: integratie met behoud van identiteit).

Kunstzinnige oriëntatie kerndoel 54 en 55 en 56:

54: De leerlingen leren *beelden*, muziek, taal, spel en beweging gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren.

55: De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

56: De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor *aspecten van cultureel erfgoed* (Verhalen bij voorwerpen, gebruiken, gebeurtenissen van vroeger verteld door buurtbewoners, migranten, museummedewerkers en de beeldcultuur van de leerlingen, zoals bijv. striptijdschriften.)

Nederlandse taal kerndoel 9:

De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.

Presentatievorm:	Groepsvorm:	Urenbesteding:
Stripboek van de hele groep	Individueel	<ul style="list-style-type: none"> • Museumbezoek: 1,5 uur • Stripverhalen tekenen: 2 X 30 min. • Evaluatiegesprek: 20 min.

Beoordelingscriteria:

- Kan de leerling met behulp van een mindmap reflecteren op de vraag: *Wie ben ik nu?*
- Kan hij in de vorm van een strip verhaal verbeelden hoe zijn leven er uit zou zien onder heel andere omstandigheden?
- Kan hij een strip ontwerpen waarin beeldtaal en geschreven taal elkaar aanvullen bij vertellen van een verhaal over zich zelf?
- Kan hij daarbij gebruik maken van de beeldende mogelijkheden van beeldaspecten en tekenmaterialen?

Portfolio:

n.v.t.

Eindsituatie:

In een volgende les wordt aandacht besteed aan het gebruik van verschillende media om een verhaal te vertellen, zoals gesproken taal, geschreven taal en beeldtaal. Wat is het eigen karakter van die verschillende media en hoe kunnen zij in combinatie elkaar versterken?

